

LUDSKO

SLOVSTVO

1. PESNIŠTVO

PRIPOVEDNE PESMI

RIBA FARONIKA

- Razvidne so mitološke predstave o svetu. Da, prepoznam, saj je podobno napisano tudi v Bibliji le, da je tukaj to posebej v ribi. V Bibliji je tudi zapisano, da se bo Jezus vrnil in preživeli bodo le »negrešniki«
- Jezus je so govorec, ki jo prosi, da ne uniči sveta.
- Dialog je povezan s petjem. Izrazna sredstva pa sta anafora in podvojitvev.
- Pozejdon je bil bog oceanov.

MRTVEC PRIDE PO LJUBICO

- Deklica izdeluje pušeljca za fanta. Prikliče Anzelija, tako, da izgovori magični besedni obrazec. Ta jo povabi na sprehod in med sprehajanjem se ustavita na pokopališču. Anzelj se uleže v grob, slednji pa počiva srce.
- Razpoloženje se stopnjuje z dialogom, rimo, okrasnimi pridevki in ponavljanjem.
- Prostor dogajanja je na travniku pod zvezdnatim nebom, sredi noči.
- Srečanje se konča s smrtjo dekleta. O poti živih v svet mrtvih je govora npr. v Božanski komediji in Orfeju.

GRAŠČAKOV VRTNAR

- V uvodu vrtnar izpoveduje ljubezen do graščakove hčere. Graščak ga zaradi tega sovraži. Dogodka, ki so v tej pesmi dramatična sta predvsem obsodba na smrt in obglavitev. Lep konec pa je dosežen s tem, da sta na koncu pokopana vsak na svoji strani cerkve in iz njunih grobov rasteta roži, ki se nad cerkvijo prepletata.
- Graščak obtoži vrtnarja za ljubezen, graščakinja pa moža miri in pravi, da si vrtnar stvari le domišlja.
- Bela lilija pomeni nedolžnost.

LEPA VIDA

- Odhod od doma je posledica želje po lepšem življenju. Trpljenje v tujini pa smrt otroka in želja po tem, da bi bila spet doma.
- Obrača se na sonce in mesec, ker potujeta po svetu in vesta kaj se dogaja. Svoje žalosti ne zaupa kraljici, ker ne pozna njenih težav, poleg tega pa je Vida tudi preprosta ženska, kar kraljica sigurno ni.
- Narava je zaupnica preprostih ljudi in skriva odgovore na vsa vprašanja. Označena s personifikacijo oz. s soncem in Luno.
- Vrstijo se prizori Vide z zamorcem, nato prizor Vide s soncem in Luno ter prizor Vide s kraljico. Prizori so opisani zgoščeno. Napetost stopnjuje dialog.
- Prešeren je koncu pesmi dodal zadnjo kitico, ki še bolj okrepi Vidino žalost oz. tragičen konec. Uporablja tudi veliko več pesnikih sredstev.

ROŠLIN IN VERJANKO

- Uvodni motiv je materina stiska.
- Mati je odločena ubiti svojega sina, da bi z Rošlinom dobila premoženje. Njen položaj je bil nižji. Celotno premoženje bi dobil Verjanko.
- Čustva so izražena s ponavljanjem in okrasnimi pridevki.

MARIJA IN BRODNIK

- Opomin nam narekuje, da moramo govoriti lepo in spoštljivo.
- Moč pokaže s hojo po vodi in tako, da brodniku zažge hišo in jo tudi pogasi.

TURKI PRED DUNAJEM

- Turki prihajajo proti mestu. Vsi se jim hočejo podrediti. V imenu cesarja se borijo le šolarji. V boju pobijejo vse Turke in tako seveda zmagajo.

LIRSKÉ PESMI

ZELENI JURIJ

- Pesem vzbuja veselo razpoloženje in opisuje Zelenega Jurija.
- Jurij je zelene barve ter jezdi na zelenem konju in po prav tako zelenem travniku. Prosijo za darove, da jih ne bi vzel kdo drug.
- V pesmi je izrazito ponavljanje, okrasni pridevki, anafora in rima. Besed izhajajo iz hrvaščine.

KRESNA

- V pesmi je izpostavljena hrana, pijača, veselje ter zdravje.
- Skupnost je vidna na koncu vsake kitice.
- Ptica prinaša veselje, predstavlja pa svobodo ter kmečki vsakdan, zato je v ljudskih pesmih velikokrat uporabljena.

LJUBEZENSKE

- Pesmi sporočajo ljubezenske misli.
- Rima je izrazita le v četrti pesmi.

TRGAJ MI ROŽICE; DELAJ MI PUŠELČEK in NA NEBU SIJE ZVEZDA

- Fant prosi dekle naj mu natrga rože, dekle ga provocira, da jih že ima natrgane, a jih bo moral sam priti iskat. Slednji pride, a dekle ga »povleče za nos«, zato ji ta napove jok.
- Besedilo je napisano v stvarnem jeziku, ker je iz preprostega kmečkega okolja.
- Dekle želi zvezdo vzeti z neba, jo vkovati v prstan in ga dati fantu, da bi ga varoval in mu kazal pot.

GDA SE DRAGI V AMERIKO ODPRAVLJA

- Fant se odpravi v Ameriko boljšemu življenju na proti. Odločitev kmalu obžaluje.
- Izpovedna mesta najdemo v drugi kitici, ko ji fant reče naj mu piše in morda v zadnji kitici. Poimenovan je z golobom.
- Jezik in slog sta nekoliko nerazumljiva, saj sta iz začetka 20. stol.

2. PRIPOVEDNIŠTVO

ROJENICE IN SOJENICE

- Verjeli so v nadnaravne sile in »pravljíčna« bitja.
- Imeli so nadnaravne moči in s tem vplivali na življenje. V otroštvu smo najbrž že vsi spoznali vile, palčke, velikane,...

KURENT

- Je dobrosrčen, moder in veseljaški. Izkaže se ko pomaga revnim in ko ustavi Smrt ter smrtnika. Pri tem mu pomagajo Bogovi darovi in seveda njegova modrost. Prelisiči skoraj vse.
- Prva zgodba govori o njegovi dobrosrčnosti, tretja o njegovi slabi plati, četrta pa o njegovi modrosti.
- Kraj in čas sta nedoločena, čudežni pripomočki, moč junak in vsem znano pravljíčno število sedem.
- Spominja me na Odiseja, ki se je privezal na jambor, da ga ne bi premamila pesem siren.

PETER KLEPEC

- To je čas turških vpadov na slovensko ozemlje.
- Klepcu se gospoda posmehuje med tem, ko je kmečki človek preprost.

KRALJ MATJAŽ

- Zgodba temelji na zgodovinski osebnosti.
- Narava je vedno zaupnica dobrih ljudi. Personifikacija se izrazi, ko skrije Matjaža.
- Kovač je izvoljen in dovoljeno mu je priti do kralja.
- Konec je skrivnosten.

ZLATOROG

- Bele ženske so, predvidevam, vile. Zlatorog je izmišljena žival oz. danes vrsta piva. Lovec je želel ustreliti Zlatoroga, da bi deklici dokazal svojo ljubezen.
- Pripoved se vzpne v dramatični vrh, ko lovec ustrelí Zlatoroga in ga zasleduje. Razplete e pa tako, da Zlatorog ozdravi, lovec pa pade v prepad.
- Bogati Lah je prikazan kot mladenič, ki se je s sladkimi besedami dobrikal deklici, lovec pa kot preprost mož.

3. PREGOVORI IN REKI

PREGOVORI

- Pamet je boljša kot žamet.
Rana ura, zlata ura.
Tja peka, nima teka, večina vremenskih pregovorov.
- Obrazložitve pregovorov
 1. Kdor je dober prijatelj, ti bo vedno pomagal.
 2. Ko se ti nekaj slabega zgodi, se ti to zameri za vedno.
 3. Bolje, da si pameten, kot bogat.
 4. Kolikor boš ti delal, toliko se ti bo povrnilo.
 5. Kdor samega sebe povečuje, samemu sebi škodi.
 6. Ne vem
 7. Če nekaj dobrega narediš, se ti povrne.
 8. Pozna se iz katere družine izhajaš, ker so si vsi podobni.
 9. Podobno kot, jabolko ne pade...
 10. Podobno kot, kdor visoko leta,...
 11. Podobno kot, kakršna setev,...
 12. Če nekaj delaš, se moraš temu popolnoma posvetiti.
 13. Nikoli ni prepozno.
 14. Vedno bolje prej kakor kasneje.

 15. Podobno kot kdor visoko leta...
 16. Povsod je lepo, a doma je najlepše.
 17. Najbolj nas privlači prepovedano.
 18. Ljudje nikoli niso zadovoljni in si vedno želijo več.
 19. Vse ima dobro in slabo stran.
 20. To kar je tvoje je najboljšo.
 21. Povsod po svetu je življenje.
 22. Brez dela, ni »jela«.
 23. Nimajo vsi vsega.
 24. Če sam nimaš ne kradi drugim.
 25. Podobno kot, pridni najde dosti kruha,...
 26. Če nekaj narediš se za to potrujdi.
 27. Če kaj ni dobro načrtovano, se ne izpolni.
 28. Ljudje so tam kjer jim je najbolj všeč.
- januar- ne vem
februar- ledene sveče
marec- začne se suša, nič dežja
april- pokažejo se prvi poganjki
maj- počasi se razcveti
junij- veliko cvetja
julij- začnejo žeti pšenico, ...
avgust- veliko je žetve
september- veje se pripogibajo na težo sadja
oktober- nabirajo grozdje in delajo vino
november- začne odpadati listje
december- grude zemlje in snega

UGANKE

- Kaj je zeleno ko vržeš v zrak in rdeče ko pade na tla? (lubenica)
- Šviga, švaga, čez dva praga, kaj je to? (metla)